

રજોનિવૃત્તિ જન્ય લક્ષણ સમુચ્ચય

વિસ્તૃત જાનકારી હેતુ સમ્પર્ક કરો:

મહાનિદેશક

કેન્દ્રીય આયુર્વેદીય વિજ્ઞાન અનુસંધાન પરિષદ
જવાહર લાલ નેહરુ ભારતીય ચિકિત્સા એવं હોમ્યોપેથી અનુસંધાન ભવન
61-65 સંખ્યાનિક ક્ષેત્ર, 'ડી' બ્લાક કે સામને, જનકપુરી,
નૈઝ દિલ્હી-110058
ફોન: +91-11-28525520 / 28524457, ફેક્સ: +91-11-28520748
ઈ-મેલ : dg-ccras@nic.in
વેબસાઇટ : www.ccras.nic.in / www.indianmedicine.nic.in

અશોક

© સી.સી.આર.એ.એસ. 2014

યાં દસ્તાવેજ કેવળ પ્રચાર, પ્રસાર એવં વિતરણ હેતુ તૈયાર
કિયા ગયા હૈ, વ્યાવસાયિક ઉપયોગ કે લિએ નહીં।
ઇસ સામગ્રી કા પુનરૂપયોગ સી.સી.આર.એ.એસ. સે અનુમતિ
લેને કે બાદ હી કિયા જા સકતા હૈ।

કેન્દ્રીય આયુર્વેદીય વિજ્ઞાન અનુસંધાન પરિષદ

આયુષ મંત્રાલય

(આયુર્વેદ, યોગ એવં પ્રાકૃતિક ચિકિત્સા, યૂનાની, સિદ્ધ એવં હોમ્યોપેથી)
ભારત સરકાર

રજોનિવૃત્તિ જન્ય લક્ષણ સમુચ્ચય ક્યા હૈ?

રજોનિવૃત્તિ 45–55 વર્ષ કી પ્રૌઢ મહિલાઓ મેં હોને વાલી એક પ્રાકૃતિક પ્રક્રિયા હૈ જિસમે ડિમ્બગંથિયોની કાર્યનાશ હોને સે રજઃસ્નાવ સદૈવ કે લિએ સમાપ્ત હો જાતા હૈ। ઇસ કારણ મહિલાઓ મેં જો શારીરિક વ માનસિક બદલાવ આતે હૈને, ઉન્હેં રજોનિવૃત્તિ જન્ય લક્ષણ સમુચ્ચય કહતે હૈને।

રજોનિવૃત્તિ જન્ય લક્ષણ સમુચ્ચય કે લક્ષણ ક્યા હૈને?

- અનિયમિત રજઃસ્નાવ, ચેહરે કા તમતમા જાના, કષ્ટપ્રદ મૈથુન, શુષ્ક યોનિ
- ચિન્તા, અનિદ્રા, ચિત્તવૃત્તિ કા બાર–બાર બદલના, અવસાદ, ચિંઘિડાપન, હદયગતિ કા બઢના
- પસીના આના, સિરદર્દ
- અસ્થિ / સંધી શૂલ
- નિદ્રા મેં કઠિનાઈ
- સ્તનોં મેં પીડા

શતાવરી

ગુડૂચી

આયુર્વેદીય ઉપચાર

આયુર્વેદ કે અનુસાર રજોનિવૃત્તિ એક પ્રાકૃતિક પ્રક્રિયા હૈ ન કિ વ્યાધિ અથવા હાનિકારક સ્થિતિ।

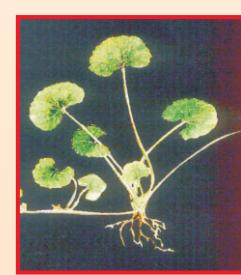
- નિવારક ઉપાય / યથા રસાયન દ્વારાં કા સેવન વ યુવાવસ્થા સે હી જીવન શૈલી મેં પરિવર્તન
- પર્યાપ્ત પરામર્શ

કતિપય લાભદાયક આયુર્વેદિક યોગ

- અશોકારિષ્ટ
- લોધાસવ
- ઉશીરાસવ
- ચન્દનાદિ લોહ
- આમલકી રસાયન
- મુક્તા શુદ્ધિત

આમલકી

મણ્ડૂકપર્ણ

રજોનિવૃત્તિ જન્ય લક્ષણ સમુચ્ચય મેં લાભદાયક કતિપય ઔષધીય પૌંદે

- અશોક (Saraca indica)
- શતાવરી (Asparagus racemosus)

- ગુડૂચી (Tinospora cordifolia)
- યાચ્ચીમધુ (Glycyrhiza glabra)
- મણ્ડૂકપર્ણ (Centella asiatica)
- કુમારી (Aloe vera)
- અશ્વગંધા (Withania somnifera)
- અસ્થિશ્રંખલા (Cissus quadrangularis)

પથ્ય (ક્યા કરો) ✓

- ✓ સંતુલિત આહાર, તાજે મૌસમી ફલ, ધી, હલ્દી યુક્ત દૂધ
- ✓ ગોધૂમ (ગેરૂ), પુરાના ચાવલ, મુદગ (હરા મૂંગા), સોયા
- ✓ ઔષધીય તૈલ સે માલિશ, ટહ્લના, યોગાસન વ ધ્યાન, શ્વાસ ક્રિયાએં, અચ્છ નિર્જી વ સામાજિક વ્યવહાર

અપથ્ય (ક્યા ન કરો) ✗

- ✗ ગુરુ વ હાનિકર ભોજન, અતિ તીક્ષ્ણ, લવણ વ અમ્લ દ્રવ્ય, સરરાંનો કા તૈલ આદિ કા સેવન
- ✗ મદિરા, ધૂમ્રપાન, અધિક માત્રા મેં ચાય વ કોફી, ઉણજલ સ્નાન
- ✗ અત્યધિક શારીરિક શ્રમ

મહત્વપૂર્ણ વૈજ્ઞાનિક સંદર્ભ વ પાઠ્ય સામગ્રી

➤ પ્રો.પી.વી.શર્મા;ચરક સંહિતા ભાગ 1 વ 2 (અંગ્રેજી અનુવાદિત સંહિતા), ચૌરવમ્ભા ઓરિયન્ટલિયા, ગોકુલ ભવન, જ્ઞ.37 / 109, ગોપાલ મન્દિર લેન, વારાણસી-1 (ભારત), પ્રથમ સંસ્કરણ, 1983.

➤ પાણ્ડે એસ., વૈદ્ય એ. બી. વ અન્ય, ઇવેલ્યુશન ઑફ એંટીઆક્સીડેંટ એન્ડ લિપિડ મોડૂલેટિંગ ઇફેક્ટસ ઑફ સોય આઈસોપ્લેવોન્સ એન્ડ રૂટ પાઝડર ઑફ ગિલસરાઇઝ ગ્લેન્ના ઇન પેરી / પોસ્ટ મીનોપેંસલ વૂમન, ઇંડિયન ડ્રગ્સ, 43 (2), ફરવરી 2006, પેજ 130–135

કુમારી

અશ્વગંધા